

DECIZIE

27 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Oleg Sternioală

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Volontîri Serghei,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Batîr Fetinia împotriva lui Volontîri Serghei cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată și cererea reconvențională a lui Volontîri Serghei împotriva Fetiniei Batîr cu privire la declararea nulității contractului de împrumut,

împotriva deciziei din 21 martie 2019 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 05 decembrie 2016 Batîr Fetinia a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Volontîri Serghei cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la data de 02 august 2014 a împrumutat pârâtului suma de 3 000 euro pe un termen de până la data de 02 noiembrie 2014, împrumutul a fost fără o careva dobândă de întârziere.

Reclamanta a menționat că, tranzacția de împrumut a fost confirmată prin încheierea și semnarea contractului de împrumut nr.3304, autentificat notarial la data de 02 august 2014.

A indicat că, banii au fost transmiși pârâtului până la semnarea contractului de împrumut, în biroul notarului Adrian Popovici, în prezența acestuia.

Partea reclamantă a relatat că, ajungând în termenul de restituire a împrumutului, pârâtul nu și-a îndeplinit obligațiunile contractuale asumate, nerestituind suma împrumutului.

A specificat că la data de 03 decembrie 2014 a înaintat o somație privind restituirea împrumutului, care însă a fost ignorată de către pârât.

Batîr Fetinia a solicitat, încasarea în beneficiul său de la Volontîri Serghei a datoriei în Mărime de 3 000 de euro, dobânda de întârziere în mărime de 1 519,27 de euro și a cheltuielilor de judecată.

La data de 08 iunie 2017 Volontîri Serghei a depus cerere de chemare în judecată reconvențională solicitând declararea nulității contractului de împrumut a mijloacelor bănești nr. 3304 din 02 august 2014 .

În motivarea cererii reconvenționale a indicat că în luna august 2014, între Batîr Fetinia și Volontîri Serghei a fost negociată vânzarea-cumpărarea automobilului de model Dacia Logan, anul producerii 2009 cu nr./î BL DJ 570, la prețul de 4 300 de euro, cu achitarea integrală a prețului în rate, în termen de 3 luni.

Reclamantul a menționat că pentru a legaliza tranzacția respectivă, au mers la notarul public Popovici Adrian, unde i-a transmis lui Batîr Fetinia cu titlu de avans suma de 1 300 de euro.

Respectiv, a specificat că pentru a asigura drepturile ambilor părți s-a ajuns la o concluzie unică privind întocmirea concomitentă a două acte notariale și anume: procura eliberată de către Batîr Fetinia pe numele lui Volontîri Serghei cu privire la transmiterea în gestiune a automobilului menționat, cât și contractul de împrumut pentru suma restantă de 3 000 de euro, în ambele acte, fiind stabilit același termen scadent de 3 luni.

De asemenea, reclamantul a mai susținut că Batîr Fetinia i-a transmis automobilul și cheile, iar la data de 24 august au mers la compania de asigurare pentru perfectarea actelor, unde a încheiat cu SA „Moldova-Astrovaz” contractul de asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule pe un termen de un an de zile.

Totodată, reclamantul a mai invocat că pentru achitarea integrală a prețului pentru automobilul menționat, a mers la bancă pentru a primi un împrumut, însă din cauza că nu a avut un loc de muncă stabil pe teritoriul RM și nu a dispus de bunuri pentru a fi gajate, i-a fost refuzată eliberarea creditului bancar.

A susținut că deoarece nu a reușit să adune suma necesară de bani, la intervenirea termenului scadent, a solicitat prelungirea acestuia, însă Batîr Fetinia categoric i-a refuzat și a ridicat automobilul și actele, explicându-i totodată că suma de 1 300 de euro nu-i va fi restituită, deoarece a fost transmisă cu titlu de avans, iar tranzacția nu a avut loc din vina lui.

Reclamantul a indicat că tot atunci, au stabilit că nu vor avea careva pretenții.

Consideră că contractul de împrumut nr.3304 din 02 august 2014 este lovit de nulitate și urmează a fi declarat nul, fiind un act juridic simulat, încheierea acestuia având drept scop asigurarea achitării prețului integral a automobilului.

Totodată, reclamantul a precizat că automobilul i-a fost transmis imediat după semnarea contractului, și ținând cont că el l-a folosit, este evident că a avut intenția de a achita prețul integral al automobilului în sumă de 3 000 de euro în momentul perfectării contractului de asigurare pe un termen de 1 an.

Volontîri Serghei a solicitat declararea nulității contractului de împrumut a mijloacelor bănești nr.3304 din 02 august 2014.

Prin hotărârea din 10 octombrie 2018 a judecătorei Bălți, sediul central cererea de chemare în judecată depusă de Batîr Fetinia împotriva lui Volontîri Serghei cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată a fost respinsă.

S-a admis cererea reconvențională depusă de Volontîri Serghei împotriva Fetiniei Batîr, intervenient accesoriu notarul Popovici Adrian cu privire la declararea nulității contractului de împrumut.

S-a declarat nul contractul de împrumut nr.3304 din 02 august 2014 încheiat între Batîr Fetinia și Volontîri Serghei.

Prin decizia din 21 martie 2019 a Curții de Apel Bălți a fost admisă cererea de apel depusă de Batîr Fetinia s-a casat integral hotărârea din 10 octombrie 2018 a judecătorei Bălți, sediul central, și a fost emisă o nouă hotărâre prin care s-a respins acțiunea înaintată de Batîr Fetinia împotriva lui Volontîri Serghei privind încasarea datoriei la contractul de împrumut și a cheltuielilor de judecată, și cererea reconvențională a lui Volontîri Serghei împotriva lui Fetinia Batîr privind constatarea nulității absolute a contractului de împrumut din data de 02 august 2014.

La 24 iunie 2019, Volontîri Serghei a declarat recurs împotriva deciziei din 21 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii instanței de fond.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel a aplicat și apreciat în mod eronat legea, normele dreptului procedural, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, aplicând o lege care nu trebuia să fie aplicată și a apreciat în mod arbitrat probele, iar în consecință a admis erori care au dus la încălcarea drepturilor și libertăților sale fundamentale, garantate de art. 6 § 1 CEDO.

Suplimentar, recurentul Volontîri Serghei a susținut că în urma încheierii contractului de împrumut menționat, nu a primit careva mijloace bănești, iar automobilul de model Dacia Logan i s-ar fi convenit cu titlu de bun, în urma încheierii contractului de vânzare cumpărare.

În contextul prevederilor art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la data de 21 martie 2019.

Materialele cauzei atestă faptul că decizia contestată a fost expediată părților la data de 22 aprilie 2019 și recepționată de către recurent la data de 30 aprilie 2019 conform avizului de recepție anexat (f.d. 164).

Astfel, recursul declarat la data de 24 iunie 2019, este în termen.

Prin încheierea din 02 octombrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Volontîri Serghei împotriva deciziei din 21 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Verificând decizia contestată în raport cu criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial

și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Volontîri Serghei urmează a fi admis, cu dispunerea casării deciziei din 21 martie 2019 a Curții de Apel Bălți și trimiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecători, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În concordanță cu art. 373 alin. (1)-(3) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță

Din materialele cauzei rezultă că la 05 decembrie 2016 Batîr Fetinia a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Volontîri Serghei cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

La data de 08 iunie 2017 Volontîri Serghei a depus cerere de chemare în judecată reconvențională solicitând declararea nulității contractului de împrumut a mijloacelor bănești nr. 3304 din 02 august 2014 .

Judecând prezenta cauză, prima instanță a ajuns la concluzia că acțiunea depusă de Batîr Fetinia împotriva lui Volontîri Serghei cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată este neîntemeiată și urmează a fi respinsă, iar cererea reconvențională depusă de Volontîri Serghei împotriva Fetiniei Batîr, intervenient accesoriu notarul Popovici Adrian cu privire la declararea nulității contractului de împrumut, este întemeiată și urmează a fi admisă. Astfel, a declarat nul contractul de împrumut nr.3304 din 02 august 2014 încheiat între Batîr Fetinia și Volontîri Serghei.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat cu apel de Batîr Fetinia, instanța de apel a admis cererea de apel depusă de Batîr Fetinia, a casat integral hotărârea din 10 octombrie 2018 a judecătoriei Bălți, sediul Central și a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins acțiunea înaintată de Batîr Fetinia împotriva lui Volontîri Serghei privind încasarea datoriei la contractul de împrumut și a cheltuielilor de judecată, și cererea reconvențională a lui Volontîri Serghei împotriva lui Fetinia Batîr privind constatarea nulității absolute a contractului de împrumut din data de 02 august 2014.

În susținerea soluției date, instanța de apel a reținut că concluziile primei instanțe sunt vădit neîntemeiate, deoarece contravin circumstanțelor cauzei, iar litigiul a fost soluționat cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

Colegiul analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că se impune necesitatea casării deciziei recurate, deoarece au fost încălcate prevederile art. 376 alin. (1) coroborat cu art. 238 Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

La capitolul dat, Colegiul relevă că decizia instanței de apel poartă un caracter contradictoriu rezultând din următoarele circumstanțe.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Legalitatea și temeinicia hotărârii judecătorești prezumă că între dispozitiv și motivare trebuie să existe concordanță, iar în cazul în care o atare concordanță nu există, această hotărâre urmează a fi anulată.

Colegiul reține că instanța de apel, examinând cauza, în dispozitivul deciziei inițial a decis: “a admite cererea de apel depusă de Batîr Fetinia, a casa integral hotărârea din 10 octombrie 2018 a judecătoreiei Bălți, sediul Central, cu emiterea unei noi hotărâri prin care se admite acțiunea înaintată de Batîr Fetinia, se încasează de la Volontîri Serghei în beneficiul Fetiniei Batîr datorita la contractul de împrumut din 02 august 2014 în sumă de 3000 de euro și dobânda de întârziere în sumă de 1519,27 de euro, calculați în lei moldovenești la cursul oficial de schimb stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării hotărârii, se încasează de la Volontîri Serghei în folosul statului taxa de stat, în sumă de 2 923,06 lei. S-a respins ca fiind neîntemeiată cererea reconvențională a lui Volontîri Serghei împotriva Fetiniei Batîr cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de împrumut din data de 02 august 2014” (f.d.152-153), iar ulterior, contrar celor expuse în dispozitivul deciziei, în dispozitivul deciziei motivate a concluzionat că „ se admite cererea de apel depusă de Batîr Fetinia, se casează integral hotărârea din 10 octombrie 2018 a judecătoreiei Bălți, sediul Central și se emite o nouă hotărâre prin care se respinge acțiunea înaintată de Batîr Fetinia împotriva lui Volontîri Serghei privind încasarea datoriei la contractul de împrumut și a cheltuielilor de judecată, și cererea reconvențională a lui Volontîri Serghei împotriva lui Fetinia Batîr privind constatarea nulității absolute a contractului de împrumut din data de 02 august 2014” (f.d.154-159), adică inițial la pronunțarea dispozitivului deciziei a emis o nouă hotărâre prin care a dispus a admite acțiunea înaintată de Batîr Fetinia, iar ulterior în dispozitivul deciziei motivate a dispus respingerea acțiunii înaintate de Batîr Fetinia.

Deci, concluziile instanței de apel sunt contradictorii, motiv pentru care recursul urmează a fi admis din alte motive decât cele indicate în cererea de recurs cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare.

Iar, în atare situație, Colegiul conchide că instanța de apel a încălcat prevederile art. 376 alin. (1) coroborat cu art. 238 Cod de procedură civilă, or rezultatul deliberării se consemnează în hotărârea integrală sau în dispozitivul ei, semnat de toți judecătorii care au participat la deliberare, inclusiv de judecătorul care are opinie separată. Modificările operate în cuprinsul hotărârii se consemnează mai sus

de semnăturile judecătorilor. După semnarea hotărârii, nici un judecător nu poate reveni asupra opiniei sale.

În conformitate cu art. 241 alin. (6) Cod de procedură civilă, dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Or, conform normelor de drept enunțate în motivarea hotărârii instanța trebuie să indice care circumstanțe de fapt și care raporturi de drept se consideră constatate și din ce motiv s-a ajuns la o astfel de concluzie.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că aceste aspecte necesită a fi verificate la rejudecarea cauzei, or, determinarea acestora reprezintă o circumstanță necesară examinării complete și obiective a cauzei.

Raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate supra, Colegiul conchide că examinarea cauzei în ordine de apel s-a produs în mod arbitrar, incomplet și evaziv.

Or, rezultând din interpretarea art. 6 al CEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz împotriva Spaniei, 21 ianuarie 1999).

Concomitent, este de menționat că conform prevederilor Recomandării nr. R(84) privind principiile de procedură civilă proprii pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 februarie 1984, hotărârea poate fi întocmită liber, dar trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clară, înțeleasă de părțile implicate în litigiu și să răspundă într-un mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de părți.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Din considerentele menționate supra și pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Volontîri Serghei.

Se casează decizia din 21 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Batîr Fetinia împotriva lui Volontîri Serghei cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de

judecată și cererea reconvențională a lui Volontîri Serghei împotriva Fetiniei Batîr cu privire la declararea nulității contractului de împrumut, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Galina Stratulat